

korarskij poslopij po „kaptolu“ in nekoliko družih hiš nič posebnega videti. Morebiti sem se za druge znamenitosti tudi premalo opraševal, pa kaj: saj sem se še komaj en dan mudil v Zagrebu. Toliko naj pa še omenim, da je opasovala severno stran dandanašnjega Jelačićevega trga, — tedaj osredje mesta, — takrat še cela vrsta tako bornih in razdrapanih hiš, da je bila to še za tedanji Zagreb res prava pavova noga.

L. 1871 prišel sem vnovič v Zagreb. Kogar mika vedeti, kako se je bilo takrat že mesto spremenilo, naj bere v „Novicah“ l. 1872 moje „potopisne liste slovenskega učitelja svojemu pobratimu.“ Bil je takrat Zagreb že zelo predrugačen, močno razvit in olepšan; vendar pa še veliko zadaj dandanašnjemu. V resnici bi človek ne verjel, da se kaki kraj v teku 20 let tako spremeniti more. Pravijo, da v Ameriki mesta prav kakor iz zemlje rastejo; o Zagrebu bi se zadnja leta tudi enako trditi moglo. Nekoliki dokaz temu naj bo, da se je po „Slovenčevim“ gosp. dopisniku samo lanskega leta v Zagrebu sozidalo 46 novih hiš; vseh zidarj in večjih popravkov pa se je zvršilo 229. Tej notici je bil dostavil gosp. dopisnik opazko: „Razvija se Zagreb, a — z lastnimi dohodki, ne z državnimi.“

Po toliko dolgi pomudbi na kolodvoru podajmo se poslednjič vendar že v mesto. Vodil bom spoštovane bralce v duhu tako, kakor ga je obhodila in ogledovala moja malenkost skoz dva dni. Zasedel sem bil poleg kolodvora eleganten voz nove konjske železnice, in namenil se peljati naravnost v osredje mesta, na Jelačićev trg. V kolodvorski ulici, v katero smo najprej zavili, je ob levi roki zgrajena velika nova vojašnica; k desni pa je videti še mnogo praznih prostorov, več novo vravnanih ulic, ob katerih so deloma parcelirani stavbeni prostori, nekaj pa se vzdiguje ob njih že novih zgradb. Videti so tu in tam še tudi globine, katere se z raznovrstnimi zidarskimi odpadki in drugo nerabno prstjo zasipljejo, planirajo in za stavbene prostore uravnavaajo. Iz kolodvorskih ulic pripeljal nas je vagon v cesto Ilico, ki drži naravnost do mestnega glavnega, t. j. Jelačićevega trga. Ona je najdaljša, najbolj obljudena, in čim bolj se približuje imenovanemu trgu, tim lepša in krasnejša ulica celega Zagreba. Nazvana je toraj tudi z odličnim naslovom „Corso.“ N. pr. nekako ob sredi zgornje in spodnje Ilice, (kakor se od nekaj in še sedanji čas ta ulica razdeluje in tudi imenuje), zbudil je mojo pozornost ob levi ceste na ne ravno velikem trgu stoječi spominek narodnega hrvatskega pesnika Andreja Kačić-a Miošič-a. Na primerno visoko kamnitem postamentu stoji po domačem umetniku in kiparju Ivanu Rendič-u modelirani in v dunajski c. kr. livarni za umetnije viliti kip imenovanega pesnika, ki je bil po svojem poklici redovnik-frančiškan, v kakoršni opravi nam ga tudi predstavlja spominek. Mnogo vencev, pripetih po postamentu in položenih tudi po njegovem podnožji, kazalo je, da je moral ta spominek še le v najnovejšem času biti zgotovljen in odkrit. — Kdor izmed spoštovalnih bralcev ima pri rokah vrli

list „Dom in Svet,“ naj pogleda v l. sešitek lanskega (1891.) tečaja, ki kaže na str. 27. natančno posneto sliko spominskega kipa, in obsega ob enem tudi pesnikovi življenjepis. (Enaki spominek je bil temu pesniku postavljen tudi 26. avg. 1890 v Makarski v Dalmaciji.) Za zgotovljenje zagrebškega spomineka je bil baje ondotni mestni zastop dovolil 4000 gld., pa menim, da je moral strošek večji biti, ker so taki izdelki navadno zelo dragi.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Otrok z dvema glavama. V Erivanu se je rodil nedavno Armencu deček z dvema glavama. Obe glavi sta na zatilniku zrasli in obrnjeni baš v nasprotno stran. Jedna glava je popolnoma razvita, druga pa ima namesto oči in nosa rudeče lise in namesto ust odprtino brez usten. Obe glavi pa imata lasje.

Antropologični kongres sešel se je dne 13. t. m. v Moskvi. Sešli so se učenjaki iz raznih držav, posebno veliko je Francozov.

Dopisi.

Z Goriškega dne 21. avgusta. (Izv. dop.) Kdor bistro pregleduje i premišljuje tvornice in obrtništvo i druge znajdbe našega veka, mora se čuditi, kako daleč je človeški um došel.

Tudi kmetijstvo se v novejši dobi dobro dviguje, kar mnogo koristi razdeljenje občinskih zemljišč med posamezne srenjčane, kar so „Novice“ mnogokrat priporočale. Kjer so bile gole puščave, so zljaj njive i travniki, da se obilo hrane za ljudi i živino prideluje. Da bi tudi vinske trte po nekdanji navadi grozdje dajale, bi lahko shajali, ker se pa premalo vina prideluje, gre pretrdo za denar.

Zraven navadnih človeških slabosti se v novejši dobi o volitvah silno greši.

Pred nekaj leti nismo vedili za boleznj sviloprejk i toliko trtnih nesreč, pa tudi za toliko grehov pri volitvah nismo vedili. S tem pa nečem reči, da so grehi o volilnih borbah krivi nesreč vinskim trtam, nego le to omenim, da kakor si vrag prizadeva v navadne i nenavadne grehe ljudi zapeljavati, tako si tudi upa Bog z navadnimi i nenavadnimi nadlogami kaznovati. Sicer zaradi grehov o volitvah se nam je več bati kazni v duhovnem nego v gmotnem oziru.

Je neki pregovor: „Ako nimaš sovražnika, posodi mu kaj, pomagaj mu, pa ga boš imel.“ A res — čeravno ne vselej — vendar prevečkrat se dogaje. A kakor se v posameznem baš, tako rado se tudi v splošnem oziru dogaje. Tisti deželni i državni poslanci, ki so se najbolj za nas trudili, so vsled tajne nevoščljivosti nekterih, od nevednega ljudstva grdo sovraženi.

Kdo je bil dr. Rieger Čehom, i deloma nam, i kaj je dočakal? Kdo je bil r. dr. Toman nam, in kako zahvalo je žel? Koliko je storil tudi dr. vit. Tonkli za Goriško? Pač le preresničen je stari izrek: „Nehvaležnost je plačilo sveta.“

Žalostna prikazen je, da se pri volitvah večkrat blatijo najboljši rodoljubi, se jim očita sebičnost in Bog ve kaj še. To pa vse le zaradi tega, da pride na poslanski stol kdo drugi, ki je mnogo manj sposoben za ta posel. Take razburjene volilne agitacije pa imajo to žalostno posledico, da narod zgublja zaupanje do političnih vodij in postaje apatičen za vse javne zadeve. Dolgo smo mislili, da so Čehi politično zreli, ali žal, vidimo, da tudi na Češkem ni vse v redu.

Mladočehi in tudi nekateri pri nas pravijo, da se mora odločno tirjati narodne pravice: Pa kaj mislijo, da stari ne vedo, da nam še dosti manjka? Pa do zdaj je bilo treba drobtine pobirati, a še od zdaj ne vemo, kako bo. Ako bi ne bili hoteli stari poslanci hvaležno drobtin prejemati, bi danes v Pragi češke univerze ne bilo, i tudi na Slovenskem bi lahko slabši bilo.

Marsikdo še pri litru vina prepeva: „Složno, složno bračo milo“, pa iz gostilne prišedši koj vse pozabi. Nesrečna nesloga nam vse pokvari. Le slov. neslogi je čast, da se more Taaffe na levice prijazno ozirati v veliko škodo Slovanom. Lani smo še upali, da bo nesrečni razkol hrvatski kaj podučil Čehe, pa le varali smo se. Oj da bi vsi Slovani koj umeli prislovico, da le „Sloga jači“ — nesloga tlači.“ Rodoljub.

Novice.

— **Deželni zbori** sklicujejo se z Najvišjim patentom z dne 24. avgusta na dan 9. septembra t. l. k zasedanju.

— **Osobne vesti.** Vikarij in stolni kapelan g. Mavrilič Šarabon v Ljubljani imenovan je stalnim katehetom na prvi mestni petrazredni deški šoli in na mestni petrazredni nemški dekliški šoli. — Pravni praktikant pri dež. sodišči v Ljubljani g. Leopold Ledenig, imenovan je avskultantom za Kranjsko. — Suplent gosp. Viktor Bežek v Ljubljani, imenovan je začasnim glavnim učiteljem na ženskem učiteljski v Gorici. — Čast. g. Anton Jaklič, dosedaj (vojaški kapelan) v Tridentu, premeščen je v Trst v garnizijsko bolnišnico za vojaškega kurata.

— **Častni občan.** Občina Št. Jošt izvolila je g. vladnega svetnika in okrajnega glavarja Ivana Mahkota svojim častnim občanom in mu je te dni po posebni deputaciji izročila častno diplomu.

— **V ljubljansko bogoslovje** so dosedaj vsprejeti naslednji gg. abiturijentje: 1. Gnidovec Ivan iz Ajdovice, 2. Jerše J. iz Šmartna, 3. Prelesnik Matija iz Dobropolja, 4. Novak Josip iz Podzemlja, 5. Preželj Luka iz Bohinjske Bistrice, 6. Koprivec Peter iz Škofje Loke, 7. Jarc Alojzij iz Ajdovice, 8. Benedičič Jakob iz Škofje Loke, 9. Erker Josip iz Stare Cerkve pri Kočevji, 10. Tič Lovrenc iz Moravč, 11. Mihelčič Ivan iz Semiča, 13. Kejžar Ivan iz Sorice, 13. Švigelj Josip iz Borovnice, 14. Sirnik Ivan iz Št. Vida, 15. Plešic Anton od sv. Katarine.

— **Na sv. Višarje** pojde v ponedeljek dne 5. septembra poseben vlak. Natančnosti pozvedo se pri gosp. Jos. Pavlinu v Ljubljani, Marijin trg, št 1.

— **Meščanski kor** v Novem Mestu priredi v nedeljo dne 28. t. m. veliko cesarsko slavnost s streljanjem na tarčo v Brezovici pri Ločni. K slavnosti povabljeni so vsa ondotna društva.

— **Nova železnica.** Trgovinsko ministerstvo dovolilo je stavbenemu podjetništvu A. A. Hauser v Gradci, da sme pričeti s pripravljalnimi deli za zgradbo lokalne železnice, ki bi vezala našo gorenjsko železnico s Celjsko-Velenjsko. Nova železnica šla bi iz Kranja čez Kamnik in Vransko do postaje Polžela.

— **Dvajsetletnico** svojega obstanka praznuje viško-glinško gasilno društvo dne 18. septembra t. l.

— **Štiridesetletnico svojega mašništva** praznoval je pretečeni teden v Trstu čast. gosp. dr. J. N. Glavina, škof tržaško-koperski. Monsignor Glavina rodil se je 13. aprila 1828. leta v Borštu in je bil posvečen v duhovnika dne 17. avgusta 1852. l. Tržaško-koperski škofov stol zasedel je meseca avgusta l. 1882.

— **Grozna nesreča.** Dne 17. t. m. zvečer nastal je pri posestniku Janezu Podjedu v Olševku pri Kranji ogenj in

mu je uničil hišo in vsa gospodarska poslopja. S poslopji vred pogorel je tudi leseni oklep vodnjaka, ki je tik gospodarskega poslopja. Čez dva dni, t. j., pretečeni petek dne 19. t. m. hoteli so vodnjak popraviti, Miha Kern spusti se torej v vodnjak in hoče v namen, da bi se dvignile cevi iz vodnjaka privezati cevi na vrv; komaj pa pride 6 do 7 metrov globoko, omami ga ogljeni plin, ki je nastal vsled ogorkov popadajočih v vodo in pade do 14 metrov globoko v vodnjak, a se tam ujame za močen hrastov tram. Ponesrečenec sin Franc Kern videvši, kaj se je očetu pripetilo, spusti se kar po cevih za očetom v vodnjak, priveže očeta na vrv, ki so jo spustili za njim v vodnjak, sam pa se za vrv samo prime. Komaj pa so ju bili ljudje potegnili do polovice kvišku, že omami plin Franceta Kerna, da pade nazaj na tram. Očeta potegnili so povse nezavestnega na dan. Zdaj se spusti v vodnjak Matevž Kešnar, da reši Franceta Kerna, toda tudi njega omamil je plin tako, da je obl-žal na tramu. Skušalo je še več navzočih mož rešiti ponesrečenca in so se tudi spustili v vodnjak v ta namen, a vsakega morali so prej potegniti iz vodnjaka nego je prišel do trama, kajti plin omamil je vsakega. Še-le ko je kranjsko gasilno društvo došlo in z brizganjem v vodnjak, zrak toliko očistilo, da je vanj spuščena sveča gorela, upal se je zopet vrl mož Janez Podjed reševati ponesrečenca. Po velikemu trudu došel je do trama in privezal Kerna in Kešnarja za vrv, a ko so ju izvlekli, bila sta že oba mrtva. Kešnar je bil oženjen in oče dveh otrok. Lahko si vsakdo misli žalost zapuščenih; sicer je bilo pa sočutje splošno in jokali so vsi navzoči pri tem strašnem prizoru.

— **Požar.** Dne 22. t. m. popoldne nastal je v skednji posestnika Jož. Bohinca na Podreči pri Smledniku ogenj, ki je vpepelil peterim gospodarjem več poslopij. Škode je do 10.000 gld. Zavarovani so bili vsi skupaj za 3.300 gld. Pri požaru rešili so z veliko silo 53letno posestnico Marijo Jamnik, da ni v ognju ostala. Zažgali so menda otroci.

— **Častnim občanom** volila je občina mozirska kanonika in stolnega dekana v Mariboru prečast. gosp. Ignacija Orožna.

— **«Sokol ljubljanski»** napravi dne 11. septembra društveni izlet na Jesenice na Gorenjsko. Pri tej priliki priredila se bode tudi tekmovalna telovadba, za katero je določil odbor šest daril. Ker obeta biti po pripravih ta izlet posebno lep, pričakovati je obile udeležbe od vseh strani Gorenjske.

— **Vročina.** Vsled neprestane velike vročine odpovedali so se na Gališkem z ozirom na to, da razsaja v sosedni Rusiji kolera, vsi vojaški manevri. Tudi na Dunaji so se vojaške vaje vstavile. — V Budimpešti in na Dunaji se je pretečene dni primerilo več slučajev solnčarice in tudi nekateri so vsled hude vročine že umrli. — Pri Sisku umrl je vsled silne vročine na potu k vojaškim vajam neki častnik. — Pri vožnji na prašičji semenj na Dunaj poginilo je vsled hude vročine v vagonih 326 prašičev.

— **Steklina.** Pri sv. Joštu nad Kranjem popadel je pred mesecem dnij stekel pes kravo posestnika Jereba. Te dni je krava vsled stekline zdivjala, bila tako močno okrog sebe, da je oba roga snela, se na vse načine premetavala, potem pa poginila.

— **Pasteurjevo zdravljenje.** Od steklega psa ogrizeni otroci France Kastelic iz Kandije, Franc Umek s Konca, France Medved iz Novega mesta in kmetica Marija Kastelic iz Gotne vasi, ki so se zdravili v Budimpešti na zavodu za lečenje stekline po Pasteurjevem načinu, povrnili so se dne 13. t. m. domov vsi zdravi in veseli.

— **Novi denar.** Kakor znano je zakon glede novega denarja že potrjen in tudi razglašen. Kakor se sedaj čuje z Dunaja kujejo se ondi že prav pridno zlate in srebrne krone in predno preteče to leto, prišle bodo že v promet.